

Warszawa, dnia 10 kwietnia 2025 r.

Poz. 306

**ZARZĄDZENIE NR 15
PREZESA RADY MINISTRÓW**

z dnia 10 kwietnia 2025 r.

w sprawie powołania Komisji do spraw wyjaśnienia mechanizmów represji wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz działaczy społecznych w latach 2015–2023

Na podstawie art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Radzie Ministrów (Dz. U. z 2024 r. poz. 1050 i 1473) zarządza się, co następuje:

§ 1. 1. Tworzy się Komisję do spraw wyjaśnienia mechanizmów represji wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz działaczy społecznych w latach 2015–2023, zwaną dalej „Komisją”.

2. Komisja jest organem pomocniczym Prezesa Rady Ministrów.

§ 2. Zadaniem Komisji jest wyjaśnienie mechanizmów represji stosowanych w latach 2015–2023 wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz osób fizycznych, które aktywnie działały na rzecz zasad praworządności i praw człowieka, zwanych dalej „działaczami społecznymi”.

§ 3. 1. W skład Komisji wchodzi 11 członków, w tym:

- 1) trzy osoby wyznaczone przez Ministra Sprawiedliwości;
- 2) trzy osoby wyznaczone przez ministra właściwego do spraw wewnętrznych;
- 3) jedna osoba wyznaczona przez ministra właściwego do spraw informatyzacji;
- 4) jedna osoba wyznaczona przez Ministra Koordynatora Służb Specjalnych;
- 5) jedna osoba wyznaczona przez Ministra do spraw Społeczeństwa Obywatelskiego;
- 6) jedna osoba wyznaczona przez Prokuratora Krajowego;
- 7) jedna osoba wyznaczona przez Komendanta Głównego Policji.

2. Przewodniczącego Komisji wskazuje Prezes Rady Ministrów, spośród członków Komisji.

3. Przewodniczący wyznacza sekretarza Komisji spośród członków Komisji, o których mowa w ust. 1 pkt 1.

4. W skład Komisji może wchodzić jedynie osoba, która charakteryzuje się znajomością problematyki związanej z przedmiotem prac Komisji, a także posiada niezbędną wiedzę na temat metod działania Policji, prokuratury oraz organów regulacyjnych w stosunku do organizacji społeczeństwa obywatelskiego i działaczy społecznych.

5. Poza członkami, o których mowa w ust. 1, stały udział w pracach Komisji biorą:

- 1) prokurator wyznaczony przez Prokuratora Krajowego;
- 2) Pełnomocnik Komendanta Głównego Policji do Spraw Ochrony Praw Człowieka.

6. Komisja może współpracować z innymi organami ochrony prawa, w szczególności Rzecznikiem Praw Obywatelskich, Prezesem Urzędu Ochrony Danych Osobowych, organami samorządów prawniczych, w tym Naczelną Radą Adwokacką i Krajową Radą Radców Prawnych, a także z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego.

7. Przewodniczący może zapraszać, z własnej inicjatywy albo na wniosek członka Komisji, do udziału w pracach Komisji, z głosem doradczym, osoby, których wiedza i doświadczenie mogą być przydatne do wykonywania zadań Komisji.

§ 4. 1. Pracami Komisji kieruje przewodniczący.

2. Do zadań przewodniczącego należy w szczególności:

- 1) zwoływanie posiedzeń Komisji – z własnej inicjatywy albo na wniosek co najmniej połowy liczby członków Komisji;
- 2) przewodniczenie posiedzeniom Komisji;
- 3) określanie porządku obrad Komisji;
- 4) reprezentowanie Komisji na zewnątrz;
- 5) określanie szczegółowych zadań niezbędnych do realizacji zadań Komisji oraz sposobu ich wykonania przez członków Komisji;
- 6) powierzanie poszczególnym członkom Komisji wykonania określonych zadań służących realizacji zadań Komisji, z uwzględnieniem wniosków zgłaszanych przez członków Komisji;
- 7) monitorowanie prac Komisji oraz zespołu, o którym mowa w § 8.

3. Przewodniczący może zlecać sporządzenie ekspertyz, opinii, analiz oraz raportów na potrzeby prac Komisji.

4. W przypadku nieobecności przewodniczącego pracami Komisji kieruje wyznaczony przez niego członek Komisji.

§ 5. Osoby wchodzące w skład Komisji w zakresie sprawowania swoich funkcji w Komisji są niezależne.

§ 6. 1. Do zadań sekretarza należy obsługa kancelaryjno-biurowa Komisji, w szczególności:

- 1) przygotowywanie posiedzeń Komisji;
- 2) sporządzanie protokołów posiedzeń Komisji;
- 3) prowadzenie dokumentacji dotyczącej prac realizowanych przez Komisję;
- 4) wykonywanie innych zadań wyznaczonych przez przewodniczącego.

2. Protokoły posiedzeń Komisji podpisuje osoba przewodnicząca posiedzeniu Komisji oraz sekretarz. Osoby wchodzące w skład Komisji mają wgląd w protokoły posiedzeń Komisji.

3. W przypadku nieobecności sekretarza jego zadania wykonuje pracownik urzędu obsługującego Ministra Sprawiedliwości wyznaczony przez przewodniczącego.

§ 7. 1. Organy administracji rządowej oraz jednostki im podległe lub przez nie nadzorowane w ramach swoich kompetencji, na wniosek przewodniczącego, udzielają Komisji pomocy przy wykonywaniu zadań, w szczególności przedstawiają niezbędne informacje, analizy i dokumenty, z zachowaniem niezbędnych zasad bezpieczeństwa informacji, w tym ochrony informacji niejawnych.

2. Komisja w celu wykonywania swoich zadań może korzystać w szczególności z informacji przekazanych osobom wchodzącym w skład Komisji przez Prokuratora Generalnego, Prokuratora Krajowego lub innych upoważnionych przez nich prokuratorów zgodnie z art. 12 § 1 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. – Prawo o prokuraturze (Dz. U. z 2024 r. poz. 390 oraz z 2025 r. poz. 304).

§ 8. 1. W ramach Komisji powołuje się zespół, którego zadaniem jest analiza niejawnych metod działania ze strony organów państwa.

2. W skład zespołu może wchodzić jedynie osoba, która spełnia wymagania określone w ustawie z dnia 5 sierpnia 2010 r. o ochronie informacji niejawnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 632 i 1222) w zakresie dostępu do informacji niejawnych o klauzuli tajności „ściśle tajne”.

3. Jeżeli osoba wchodząca w skład Komisji w chwili jej wyznaczenia w skład zespołu nie spełnia wymagań, o których mowa w ust. 2, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego albo Służba Kontrwywiadu Wojskowego przeprowadza poszerzone postępowanie sprawdzające w terminie nie dłuższym niż miesiąc od dnia otrzymania informacji o wyznaczeniu tej osoby w skład zespołu.

4. Jeżeli poszerzone postępowanie sprawdzające, o którym mowa w ust. 3, zakończy się odmową wydania poświadczenia bezpieczeństwa, Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego albo Służba Kontrwywiadu Wojskowego informuje o tym niezwłocznie organ, który wyznaczył daną osobę w skład Komisji. Organ, który wyznaczył w skład Komisji osobę, której dotyczy odmowa wydania poświadczenia bezpieczeństwa, niezwłocznie odwołuje tę osobę ze składu Komisji oraz wyznacza na jej miejsce inną osobę.

5. Przewodniczący, w porozumieniu z członkami Komisji, określa skład i szczegółowy zakres zadań zespołu.

6. Przewodniczący wyznacza przewodniczącego zespołu spośród członków tego zespołu.

7. Posiedzenia zespołu odbywają się, w zależności od potrzeb, w terminie poprzedzającym planowane posiedzenie Komisji.

8. Zespół przedkłada wyniki swoich prac Komisji.

9. Do posiedzeń zespołu przepisy o posiedzeniach Komisji stosuje się odpowiednio.

§ 9. Przewodniczący może zarządzić odbycie posiedzenia Komisji przy użyciu środków komunikacji elektronicznej.

§ 10. Komisja podejmuje ustalenia w drodze uzgodnienia stanowisk. W przypadku gdy uzgodnienie nie jest możliwe, osoba przewodnicząca posiedzeniu Komisji może zarządzić przeprowadzenie głosowania. W przypadku równej liczby głosów rozstrzyga głos osoby przewodniczącej posiedzeniu Komisji.

§ 11. 1. Przewodniczący przedstawia Prezesowi Rady Ministrów:

- 1) pierwszy raport cząstkowy – do dnia 15 lipca 2025 r.;
- 2) drugi raport cząstkowy – do dnia 30 września 2025 r.;
- 3) trzeci raport cząstkowy – do dnia 10 grudnia 2025 r.;
- 4) raport końcowy – do dnia 31 grudnia 2025 r.

2. Raporty, o których mowa w ust. 1, zawierają w szczególności:

- 1) informacje o metodach i mechanizmach represji stosowanych w latach 2015–2023 w stosunku do organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz działaczy społecznych;
- 2) informacje o postępowaniach administracyjnych, przygotowawczych i sądowych, które toczyły się albo wciąż się toczą wobec organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz działaczy społecznych;
- 3) rekomendacje dla organów władzy publicznej dotyczące w szczególności:
 - a) metod działania Policji w kontekście korzystania z wolności zgromadzeń, ograniczeń tej wolności, stosowania środków przymusu bezpośredniego,
 - b) działalności prokuratury w kontekście prowadzenia postępowań w stosunku do działaczy społecznych,
 - c) działalności sądów w kontekście obsady sądów, przewlekłości postępowań, stosowania nadzwyczajnych środków zaskarżenia,
 - d) działalności służb specjalnych w kontekście metod kontroli operacyjnej, stosowania oprogramowania Pegasus lub podobnego oprogramowania służącego inwigilacji, a także śledzenia obywateli,
 - e) stosowania mechanizmów dyscyplinarnych oraz karnych w Policji, sądach, prokuraturze, w stosunku do osób podejrzewanych o nadużycia,
 - f) metod działania mediów publicznych, w kontekście ujawniania różnych informacji na temat organizacji społecznych i aktywistów, stosowania pozwów SLAPP (strategic lawsuits against public participation), a także prowadzenia kampanii dyfamacyjnych wobec środowisk i organizacji będących krytycznie nastawionych wobec działań władz w zakresie niszczenia zasady praworządności i mechanizmów ochrony praw obywatelskich,
 - g) mechanizmów kompensacyjnych w stosunku do ofiar represji.

3. W oparciu o wstępne rekomendacje zawarte w raportach cząstkowych, raport końcowy zawiera także propozycje zmian legislacyjnych opracowane i przedstawione przez ministrów właściwych w obszarze tematycznym będącym przedmiotem rekomendacji.

§ 12. 1. Osobom wchodzącym w skład Komisji przysługuje wynagrodzenie za udział w jej pracach w wysokości wynagrodzenia sekretarza stanu w administracji rządowej.

2. Osobom, o których mowa w § 3 ust. 7, przysługuje zwrot kosztów przejazdu poniesionych w związku z uczestnictwem w posiedzeniu Komisji, obliczony zgodnie z przepisami dotyczącymi ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju.

§ 13. Wydatki związane z działalnością Komisji są pokrywane z budżetu państwa z części, której dysponentem jest Minister Sprawiedliwości.

§ 14. Obsługę techniczno-organizacyjną działalności Komisji zapewnia urząd obsługujący Ministra Sprawiedliwości.

§ 15. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem następującym po dniu ogłoszenia.